

Kell Rubenson: Rekrytering till vuxenutbildning. En studie av kortutbildade yngre män. Göteborg studies in educational sciences 13. Acta Universitatis Gothoburgensis. Varberg 1975.

Tukholman opettajakorkeakoulussa oli käynnissä laaja aikuiskasvatustutkimus, nk. SOS — VUX -projekti (koulutustarve ja opiskeluesteet aikuiskasvatuksessa) lähes koko 70 -luvun ajan. Eräänä sen osatutkimuksena valmistui keväällä 1975 Kjell Rubensonin väitöskirja ”Rekrytering till vuxenutbildning”. Tutkimustyö aloitettiin jo 1969 erään toisen projektin yhteydessä, josta valmistui lisensiaattitutkimus nimellä ”Intresse för vuxenutbildning bland unga män med kort utbildning” vuonna 1972. Tutkimuksen aihepiiriä syvennettiin ja laajennettiin sitten koko osallis-

tumisproblematiikkaa käsitteleväksi niin että puheenaolevassa työssä tutkitaan varsinaisen osallistumisen lisäksi myös aikuiskasvatuksen osallistumismotiiveja ja -esteitä sekä pyritään testaamaan empiirisesti käytetyn tutkimusmallin ennustuskykyä.

Tutkimuksen varsinaisena lähtökohtana olivat 60 -luvun loppupuolella useissa tutkimuksissa ja komiteamietinnöissä esitetyt havainnot heikommin koulutusta saaneiden suhteellisesta aliedustuksesta aikuisopiskelijoina. Kun koulutusoptimismi muutenkin oli tähän aikaan huipussaan uskottiin, että juuri aikuiskoulutus oli se puuttuva keino yhteiskunnan taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurillisen tasearvon lisäämiseksi. Tutkimusta alettiin kohdistaa tiettyihin erityisryhmiin.

Tässä tutkimuskohteena olivat vuonna 1948 syntyneet lyhyen pohjakoulutuksen saaneet nuoret miehet. Monimutkaisen otantaproseduurin avulla saatiin 2088 miehen otos, jolle eräänlaisen paneeliasetelman mukaisesti lähetettiin kyselylomake, ensimmäinen vuonna 1970 ja toisen kerran 1973. Palautusprosentit olivat varsin korkeita: molemmilla kerroilla yli 80:n.

Tutkimuksen päätuloksista mainittakoon muutamalla sanalla: Vuosina 1970—73 osallistui 38 % vastanneista jonkinlaiseen aikuiskoulutukseen, joista eniten (12 %) osallistuttiin työnantajan järjestämään koulutukseen. Niistä jotka vuonna 1970 tehdystä kyselyssä osoittivat kiinnostuksensa aikuisopiskeluun, myös osallistui kahdesti se määrä kuin kielteisellä tai epäilevällä kannalla olleista. Mitään yksittäistä selvästi dominoivaa osallistumismotiivia tai syytä sen paremmin kuin estettäköän ei tutkimuksessa löytynyt.

Kun motiiveja tutkittiin osallistumisaineen tai -aiheen mukaan, havaittiin selvää ammatillisten osallistumissyiden eriytymistä, mitä sen sijaan ei-

ammattillisten motiivien kohdalla voitu osoittaa. Tutkija arvelikin, että osallistujat voivat tyydyttää ei-ammattilliset motiivinsa yhtä hyvin käytännöllisillä kuin teoreettisemmillakin kursseilla.

Sekä asenteellisia että konkreettisia osallistumiseiteitä ilmaistiin yhtä usein. Aikaisemmat negatiiviset koulukokemukset näyttivät olevan yhteydessä myöhempään epävarmuuteen menestyä aikuisopinnoissa. Samoin näyttivät pienet tulot ja opiskelun kalliiksi kokeminen korreloivan. Informaation puute osoittautui voimakkaaksi esteeksi niillä, jotka olisivat halunneet osallistua, mutta eivät sitä (em. syystä?) tehneet.

Aikuisopintoihin rekrytumisesta pystyttiin tutkimusmallin seitsemällä muuttujalla selittämään vain runsaat 24 %.

Johtopäätöksinä esitettiin ihmisten ammattiin ja työtehtäviin läheisesti liittyvien kurssien ja koulutuksen lisäämistä esim. opintokerhomuotoisessa opiskelussa, ja yleensäkin työn ja koulutuksen läheisempää integraatiota, mutta kuitenkin siten, että nämä uudet muodot ovat vain lisä ja täydennys jo olemassa ollevalle aikuiskasvatukselle.

Rainer Aaltonen